

زنان، قربانیان متلک‌های خیابانی

چندی پیش در خبری آمده بود یک زن آمریکایی در نیویورک با حمل یک دوربین مخفی و یک پیاده‌روی ده ساعته در خیابان، تمام رفتارها و آزارهای کلامی مردانی را که از کنار او رد می‌شدند، ثبت و ضبط کرد و بعد از بارگذاری خلاصه‌ای از این فیلم در یکی از تارنماها به فاصله کمی این کلیپ با 14 میلیون بازدید مواجه شد.

چندی پیش در خبری آمده بود یک زن آمریکایی در نیویورک با حمل یک دوربین مخفی و یک پیاده‌روی ده ساعته در خیابان، تمام رفتارها و آزارهای کلامی مردانی را که از کنار او رد می‌شدند، ثبت و ضبط کرد و بعد از بارگذاری خلاصه‌ای از این فیلم در یک تارنما به فاصله کمی این کلیپ با 14 میلیون بازدید مواجه شد. تکه پرانی و متلک‌گویی موضوع تازه‌ای نیست و به کشور و جامعه خاصی هم اختصاص ندارد. در همه دنیا عمدتاً زنان عابر در کوچه و خیابان با چنین صحنه‌هایی روبه‌رو هستند. هر از گاهی نیز در رسانه‌ها خبری با این عنوان می‌خوانید که به خاطر یک متلک، نزاع سختی بین دو یا چند نفر درگرفت یا خونی بر زمین ریخته شد. متلک، تعاریف یا کاربردهای متعددی دارد. برخی مواقع شامل مطایبه‌ای ساده است که بین دوستان رد و بدل می‌شود و خنده‌ای بر لب می‌آورد. در چنین مواقعی، فردی که حاضر جواب است سعی می‌کند در مقابل شوخی و طعنه دیگران کم‌نیاز و متلک‌های آبداری نثار آنان کند. دسته دیگری از تکه پرانی‌ها عمدتاً در فضای سیاسی و ملتهب جامعه بروز و ظهور پیدا می‌کند و از آنها به عنوان متلک‌های سیاسی یاد می‌شود. در رقابت‌های حزبی و انتخاباتی و یارگیری‌های سیاسی و طنزها و فکاهی‌های اجتماعی، این نوع شوخی‌های کنایه‌آمیز کاربرد بیشتری پیدا می‌کند. کنایه‌هایی که دارای طعم سیاست است در فضاهای جناحی خریدارانی دارد.

تکه پران خودکم بین
نوع دیگری از متلک‌ها که خشن و آزاردهنده و مبتنی بر خشونت کلامی علیه طرف مقابل است. تکه پرانانی که به این شیوه متلک‌گویی گرایش دارند، عمدتاً هنگام دیدن جنس مخالف با به کاربردن واژه‌هایی خارج از چارچوب شرعی، عرفی و منطقی و با ادبیاتی آزاردهنده، گوشه و کنایه‌هایی در مورد شکل و ظاهر، کوتاهی یا بلندی قد، چاقی یا لاغری، نوع صحبت کردن و راه رفتن مطرح می‌کنند. گاهی این نوع حرف زدن، ناشی از اختلالات رفتاری و روانی است و گوینده آن، اعتماد به نفس کافی ندارد و دچار خودکم‌بینی شده است. برخی آدم‌های متلک‌گو چون از توانمندی لازم برای کسب احترام دیگران برخوردار نیستند، می‌کوشند از این طریق توجه دیگران را به خود جلب کنند. متلک‌گویی یک ناهنجاری اجتماعی است که مرتکب آن بدون توجه به ضوابط موجود جامعه، انواع و اقسام خشونت و آزار کلامی خود را نسبت به فرد دیگر بروز می‌دهد. البته نوع واکنش کسانی که در معرض این گونه تکه پرانی‌ها هستند، متفاوت است.

برخی آمارها حاکی است، بیشتر از نصف بانوانی که مجبور به تحمل چنین تعرض‌هایی می‌شوند، در مقابل آن سکوت و سعی می‌کنند با بی‌اعتنایی از کنار گوینده بگذرند. برخی دیگر، اما به تصور این که پیش‌گوینده متلک کم‌نیازند، پاسخ‌های تلخ و ترشی نثار او می‌کنند. گاهی هم کار این‌ها هم‌وردی‌های کلامی دو نفره به جاهای باریک کشیده می‌شود و کار چنان بالا می‌گیرد که در معابر عمومی مردم شاهد زشت‌ترین الفاظی خواهند شد که بین دو نفر بدون توجه و رعایت حریم اجتماعی در حال رد و بدل شدن است. ما در زندگی روزمره بارها با چنین صحنه‌ای روبه‌رو شده‌ایم. مردان جوانی را در خیابان می‌بینیم که بی‌پروا، تعرض کلامی نثار زنان عابر می‌کنند و حتی چنین رفتاری را عادی می‌پندارند، بدون توجه به این که مزاحمت‌های گفتاری از نظر قانونی جرم تلقی می‌شود.

چنین رفتاری برای برخی به صورت یک رویه و عادت درآمده است. کسانی که به آزارهای گفتاری در کوچه و خیابان خو گرفته‌اند، مسخره کردن آدم‌ها را نوعی وقت‌گذرانی و حتی آزار دیگران را نوعی تفریح می‌دانند. توجه به این نکته اهمیت دارد که تعاملات اجتماعی به واسطه ارتباطات کلامی و غیرکلامی برقرار می‌شود که هر دو ممکن است باعث آزار و اذیت افراد باشد. این نحوه برقراری ارتباط مهم است و نباید باعث هتک حرمت یا بی‌احترامی افراد و آزار آنها شود. اگر این رفتار به ایذا و آزار افراد بینجامد، در صورت پیگیری حقوقی، عواقب و تبعات قضایی خواهد داشت.

متلک پرانی باعث ناراحتی و ایجاد سوءتفاهم در سطح جامعه می‌شود. برخی ممکن است این شیوه گفتاری را نوعی توانمندی کلامی بدانند که البته اشتباه است. از منظر روان‌شناسی این نوع رفتار در قالب اختلالات شخصیتی قرار می‌گیرد. کسانی که چنین رویه‌ای را در پیش گرفته‌اند، ناهنجاری‌هایی در رفتار دارند و با استمرار چنین حرکاتی، به خود و دیگران آسیب و صدمه می‌زنند.

شهاب سلیمی
جام جم